

Economische groei verkeerd berekend

Het CPB geeft in de Macro Economische Verkenning een beperkt en eenzijdig beeld van de economische werkelijkheid, vinden **Lou Keune** en **Tuur Elzinga**. 'Als men sociale en ecologische factoren correcter zou meewegen dan zou men tot heel andere uitkomsten kunnen komen.'

Op Prinsjesdag weer prachtige berichten van het Centraal Plan Bureau (CPB). Volgens de nieuwste Macro Economische Verkenning (MEV) groeit de economie dit jaar met maar liefst 3,25% en in 2007 met 3%. De werkgelegenheid groeit en ook de koopkracht. De begroting is weer in evenwicht. En het volgende kabinet kan voor de periode 2008-2011 uitgaan van goede cijfers, zij het wat minder florissant dan die van dit en komend jaar. Op dit verhaal valt veel af te dingen. Het CPB geeft een beperkt en eenzijdig beeld van de economische werkelijkheid, zeker wanneer je er vanuit welzijnscriteria naar kijkt. Veel zaken die je eigenlijk negatief moet waarderen worden positief gebracht. Als bijvoorbeeld de toenemende overvoeding leidt tot ernstige gezondheidsproblemen en dus tot meer medische kosten, dan verschijnen zowel overvoeding als extra gezondheidsuitgaven positief in de cijfers van het CPB. Hoezo welvaarts-groei? Overschatting dus.

Maar ook onderschatting. In het gehanteerde begrip bruto binnenlands product (bbp) wordt veel productie niet meegeteld. Bijvoorbeeld het vele onbetaalde maar noodzakelijke werk in huishoudens, mantelzorg en vrijwilligerswerk. Zo wordt miskend dat de samenleving draait mede dankzij deze onbetaalde arbeid. Analyses over de werkzame beroepsbevolking gaan uit van een wens, of zelfs noodzaak van maximalisering van deelname aan de betaalde arbeidsmarkt. Die andere arbeid moet evenwel ook verricht worden, betaald of onbetaald.

Het regeringsbeleid heeft gevolgen voor het milieu. De door de regering en het CPB bevorderde economische groei leidt tot een toenemende uitstoot van gasen en ander afval, tot uitputting van voorraden, en tot andere aantastingen van de leefomgeving. Die milieuschade is aanwijsbaar, het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) rapporteert daarover. Die milieukosten zijn echter slechts zeer gedeeltelijk terug te vinden in de berekening van het nationaal product.

Als men sociale en ecologische factoren correcter zou meewegen dan zou men tot heel andere uitkomsten kunnen komen. Zo heeft de Tweede Kamer in 1995 het voorstel gedaan om het Duurzaam Nationaal Inkomen te berekenen. Daarbij wordt het nationaal inkomen gecorrigeerd voor verschillende milieufuncties.

Toen bleek ons nationaal inkomen 25 tot 48% (afhankelijk van gehanteerde vooronderstellingen) lager te zijn dan dat berekend door het CPB. Een andere alternatieve berekening levert de *Index of Sustainable Economic Welfare* waarbij ook sociale factoren als huishoudelijke arbeid en gezondheidsuitgaven worden meege- genomen. Deze correctie leidt ook tot een fikse

negatieve bijstelling van ons nationaal product. Zij laat bovendien zien dat Nederland er sinds het einde van de jaren zeventig flink op achteruit is gegaan. Kortom, recessie in plaats van groei.

En dan wordt in deze alternatieve berekeningen niet eens rekening gehouden met de sociale en ecologische gevolgen van onze productie en

'De door de regering en het CPB bevorderde economische groei leidt tot een toenemende uitstoot van gasen en ander afval, tot uitputting van voorraden, en tot andere aantastingen van de leefomgeving,' aldus Lou Keune en Tuur Elzinga. Foto: HH/Jean-Pierre Jans

consumptie voor mens en milieu elders in de wereld. Zo is Nederland na China de grootste importeur van soja, vooral genetisch gemodificeerde soja. Deze productie leidt tot enorme milieuschades in landen als Argentinië en Brazilië, waaronder een drastische afname van de biodiversiteit en toenemende vervuiling van het grondwater. En dat leidt dan weer tot afname van de bestaansmogelijkheden van de inheemse bevolking en tot toename van gezondheidsklachten. Waren dergelijke kosten wel meegenomen dan zou er nog minder overblijven van de door het CPB berekende welvaart.

Het CPB gebruikt de economische groei als centrale indicator voor de stand van het land: hoe meer groei, des te beter het ons gaat. Maar is deze voorstelling van zaken nog wel verantwoord? Het gaat om veel meer dan alleen maar verkeerd rekenen. Het CPB lijkt zich niet bewust te zijn van het uit oogpunt van welzijn afnemend grensnut van de groeiende consumptie, het is nooit genoeg. Laat staan dat men zich laat leiden door zoiets als grenzen aan de groei. Terwijl uit berekeningen van het *UN Environmental Programme* en van het Wereldnatuurfonds blijkt dat de wereld op jaarbasis al ruim 20% te veel verbruikt aan biologische capaciteiten. De ecologische voetafdruk van Nederland is al meer dan het dubbele van wat uit oogpunt van duurzaamheid zou mogen.

Kan het anders? Natuurlijk! Er zijn betere maatstaven voor beschrijving en waardering van de economische werkelijkheid, en de noodzakelijke gegevens zijn beschikbaar. Nog principiëler is de kwestie van het vertrekpunt van de economische analyse: gaat men allereerst uit van de geldeconomie en dus van geldwaarden? Of kiest men voor het principe van centraal stelling van menswaarden (als gezondheid, onderwijs, sociale zekerheid, geborgenheid, mensenrechten) en natuurwaarden (waaronder grond, water, schone lucht, stilte, energie, biodiversiteit). Wij kiezen voor het laatste. De volgende Macro Economische Verkenning zou dat vertrekpunt moeten overnemen en op grond daarvan de economische werkelijkheid problematiseren. In onze *Meta Economische Verkenningen* hebben wij daarvoor een voorzet gegeven. Dat kan een reëler beeld van de werkelijkheid opleveren.

Lou Keune en Tuur Elzinga

Lou Keune is verbonden aan de Universiteit van Tilburg en coördinator van het netwerk Vóór de Verandering, Tuur Elzinga is coördinator van XminY Solidariteitsfonds. Met Theo Ruyter zijn zij auteur van *Meta Economische Verkenningen - Voorstel voor de ontwikkeling van een duurzame en solidaire Macro Economische Verkenning +*. Amsterdam, 2006, XminY.

Winkeliers merken nog weinig van lastenverlichting

Tot op heden merkt de detailhandel in de dagelijkse praktijk nog te weinig van de goede plannen van de regering voor administratieve lastenverlichting, schrijft **P.E. Hamming** in reactie op een onlangs verschenen rapport van de commissie-Stevens.

Het kabinet wil een forse daling van de administratieve lasten. De rol van Economische Zaken is hierbij essentieel. In 2003 heeft EZ de aanpak van winkelcriminaliteit prominent op de politieke agenda gezet. Dat moet ook bij de aanpak van administratieve lasten gaan gebeuren!

De Raad Nederlandse Detailhandel (RND) luidde in 2005 en 2006 meermalen de noodklok over het grote aantal wettelijk verplichte heffingen en de hoge kosten van vergunningen voor winkeliers. Irritaties bij winkeliers lopen hoog op, ze worden immers overspoeld met vaak onverklaarbaar hoge nationale en gemeentelijke heffingen.

De totale vermijdbare kosten worden door de RND alleen al voor de winkelbranche geschat op minstens € 250 - € 300 miljoen per jaar. Het is aan de regering om een einde aan deze bureaucratie te maken. Dit vraagt om een onorthodoxe aanpak, daadkracht en de politieke wil om activiteiten die de overheid wenselijk acht te laten bekostigen uit de staatskas.

Tot op heden merkt de detailhandel in de dagelijkse praktijk nog te weinig van de goede

plannen van de regering voor administratieve lastenverlichting. De tijd dringt om hindernissen, die de Nederlandse economie op achtersstand zetten, fors te saneren en te moderniseren. Regels, voorschriften, administratieve lasten en instituten. Wie zijn het toch die verantwoordelijk zijn voor de brij aan regels, vergunningen, heffingen en andere zaken die de ondernemer tot verlengstuk van de overheid maken?

Het lijkt alsof de detailhandel een melkkoe is voor Kamers van Koophandel, Productschappen, Bedrijfschappen, Waterschappen, Sociale Fondsen, BUMA, STEMRA, Sena, Videma en Reprorecht. Maar er is ook een enorm aantal ecoheffingen op huishoudelijke apparaten, verpakkingen en spaarlampen. Het moet allemaal in de boeken worden verwerkt! Daarnaast constateert de RND een willekeur aan lokale gemeentelijke heffingen. Er is bij winkeliers geen enkel draagvlak voor reclamebelastingen en andere precariorechten. Kosten die vaak zonder tegenprestatie van de overheid moeten worden betaald aan de gemeente. De detailhandel draagt per jaar € 5 à 6 miljard aan btw af aan de staatskas voor de financiering van overheidstaken. Dat is volgens de RND wel genoeg.

Neem bijvoorbeeld de Gemeente Maastricht. De gemeente Maastricht legt op grond van wettelijke regelingen de verplichting op om een gebruiksvergunning voor een winkelpand opnieuw aan te vragen. De gebruiksvergunning zal ongetwijfeld worden verleend, maar tegen hoge kosten. Voor een kleine winkel € 3.000.

Een tweede voorbeeld. Voordat een nieuw winkelpand in gebruik kan worden genomen moeten winkels worden ingericht. Een sprinklerinstallatie, verlichting, sanitair, anti-diefstalpoortjes, scheidingswanden en bijvoorbeeld een entresol. Nadat op 11 juli 2005 de werkzaamheden voor een nieuw filiaal zijn gestart stelt de gemeente Haarlemmermeer op 12 juli 2005 dat een bouwvergunning is vereist. De gemeente vordert een bouwstop en legt een dwangsom op van € 50.000.

Het afbouwen en inrichten van een winkelpand ligt vaak maanden stil, omdat er niet verder mag worden afgewerkt in een pand. Meestal omdat de gemeente de vergunning nog in behandeling heeft. Er zijn echter vrijwel nooit bezwaren vanuit de gemeente. Planologisch zit het immers niets of niemand in de weg. Afbouwactiviteiten omvatten vaak niet meer dan het aanleggen van een roltrap, het leggen van een vloer of het afwerken van muren. Als een winkel, die over alle vergunningen beschikt, afbrandt en wordt herbouwd duurt het 3 à 4 jaar voor alle benodigde vergunningen van de gemeente worden verkregen voor sloop en nieuwbouw van een identiek winkelpand.

Waarom kan het bouwen van een vergelijkbaar winkelpand na een brand en het afbouwen en inrichten van een winkelpand niet voor risico van de ondernemer plaatsvinden?

Het rapport van de commissie-Stevens laat perfect zien dat de ernst van deze dagelijkse ergernissen en administratieve lasten voor de de-

tailhandel zeer groot is. De detailhandel verlangt dan ook meer afstemming tussen gemeenten. Om daadwerkelijk de administratieve lasten aan te pakken is het van groot belang dat er uniforme voorschriften komen.

In de strijd tegen de administratieve lastenverlichting is de rol van de gemeenten en dus ook de VNG niet weg te denken. In het kader van het vereenvoudigen van vergunningen heeft er al een goede dialoog plaatsgevonden tussen de detailhandel en de VNG. De VNG heeft aan-gegeven mee te willen werken aan het stroomlijnen van de vergunningaansvraag. Gewoon één formulier, één procedure, één loket en alles via internet.

P.E. Hamming

De auteur is voorzitter van de Raad Nederlandse Detailhandel

Perspectief

Onder redactie van Barbara Nieuwenhuijsen. Artikelen op deze pagina geven alleen de mening van de auteur weer. De redactie behoudt zich het recht voor artikelen te weigeren, te redigeren of in te korten. U kunt uw bijdrage (maximaal 800 woorden) sturen naar Staatscourant, Postbus 20020, 2500 EA DEN HAAG of b.nieuwenhuijsen@sdu.nl onder vermelding van Perspectief.